

Zprávy

Časopis pro pěstování matematiky, Vol. 79 (1954), No. 4, 374--386

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/117137>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1954

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ZPRÁVY

SEDMDESÁTINY PROFESORA KÖSSLERA

Dne 19. června 1954 se dožil sedmdesátky PhDr. MILOŠ KÖSSLER, profesor matematiky na matematickofyzikální fakultě Karlovy university a člen korespondent Československé akademie věd. Byl synem rodičů chudých, ale pražských, takže měl to štěstí, že vystudoval akademické gymnasium v Praze I, které, jak známo, vychovalo velkou řadu vynikajících příslušníků našeho národa. Následujících sedm let — čtyři roky university a vzápětí za nimi tři roky nezaměstnanosti — nuzně se živil kondicemi a děláním dluhů, které potom po léta splácel. Po řadu let byl suplentem a pak „skutečným“ učitelem matematiky a fyziky nejprve krátce v Domažlicích a potom dlouho v Praze XII. Na jeho vynikající činnost pedagogickou s láskou vzpomínají nejen jeho bývalí žáci; mnohokrát v životě jsem měl příležitost slyšet z úst učitelů bývalých měšťanských škol nadšená vyprávění o tom, jak právě Kössler to byl, kdo je v kursech pro vzdělání učitelstva naučil úspěšně vyučovat a vychovávat. V prosinci 1922 se stal mimořádným a v prosinci 1927 řádným profesorem matematiky na přírodovědecké (nyní matematickofyzikální) fakultě Karlovy university. Jeho vědecký význam byl po zásluze oceněn v listopadu 1953, kdy se stal členem korespondentem Československé akademie věd. Jeho práce se týkají v první řadě theorie funkcí a budou oceněny v příštím čísle tohoto Časopisu akademikem VOJTĚCHEM JARNÍKEM. Význam prof. Kösslera není však zdaleka vyčerpán jeho vědeckými pracemi. Po řadu let spočívala na Karlově universitě tíha šíření matematických poznatků v oborech daleko nejdůležitějších pro aplikace převážně na bedrech prof. Kösslera; oprávněnou snahu o to, aby jeho vyučovací činnost byla v souladu s jeho osobní činností badatelskou, Kössler vždy, kdykoli toho bylo třeba, bez váhání podřizoval tomu ušlechtilému cíli, aby z bran fakulty do života vycházeli odborníci schopní účinně pomáhat těm, kdo matematiky potřebují, ale nejsou matematiky v užším smyslu. Četní jsou zejména fyzikové, kteří především od prof. Kösslera získali tolik znalostí z matematiky, kolik pro jejich vědeckou práci bylo nezbytně třeba, a kteří po absolutoriu opětovně se obraceli na prof. Kösslera o matematickou pomoc, kterou vždy ochotně jim poskytoval. Zmínky zasluhuje i to, že té početné mase universitních studentů matematiky, u kterých už první rok studia zřetelně prozrazoval, že samostatní badatelé z nich nebudou, kteří však nicméně, pokud měli dobrou vůli, byli schopni oprávněně získat znalosti matematiky úspěšnou prací, právě prof. Kössler nejlépe dovedl dát maximum toho, co jejich mozky stačily strávit. Já sám jsem prof. Kösslera osobně poznal r. 1919, kdy jsem po dvou a půl letech university a třech a půl letech dobrovolné vojančiny měl před sebou těžký úkol co nejrychleji skončit universitní studium a zahájit vážnou vědeckou práci. Pro můj další vývoj bylo neobyčejně významné, že jsem měl to štěstí v kritické pro mne době se seznámit s profesorem Kösslerem. Brzo jsme se stali důvěrnými přáteli a když jsem 1923 na dlouhou řadu let odešel do Brna, nelitoval jsem ničeho víc než právě toho, že přestanou nekonečné rozhovory s Kösslerem, které mi daly více než dovedu vyjádřit. Mnohé bylo, co mne u Miloše Kösslera přitahovalo a v čem jsem viděl svůj vzor. Byla to především živelnost jeho zájmu o matematiku a zanícení pro neúnavné studium, bez kterého

si nedovedl život představit. Byla to za druhé nesmírná добрota srdce, nemožnost komukoli jakkoli ublížit a touha nezištně pomáhat všude tam, kde toho bylo třeba. Byla to za třetí bezvýhradná svědomitost, se kterou Kössler vykonával každý svěřený mu úkol, spojená bohužel se skromností mnohdy upřílišněnou, snad také i s malou průbojností. Kössler lépe než kdokoli jiný pochopil některé z nejlepších stránek povahy našeho nezapomenutelného učitele KARLA PETRA a skutečně krásně se řídil skvělým Petrovým příkladem. Mladí naši vědci nepochybí, jestliže vážně a důkladně se budou zamýšlet nad tím, čemu všemu by se mohli naučit od prof. Kösslera. Jemu samému pak, jehož mám rád jako málokoho jiného, ze srdce přeji především to, aby jeho zdravotní stav, v posledních letech bohužel nevalný, trvale se zlepšil tak, aby dlouho ještě zůstal mezi námi jako jeden z nejzasloužilejších členů naší matematické obce.

E. Čech, Praha.

ZEMŘEL PROFESOR DR VÁCLAV HRUŠKA

Dne 15. srpna zemřel po krátké nemoci dr VÁCLAV HRUŠKA, profesor aplikované matematiky na Českém vysokém učení technickém v Praze.

Celá životní dráha zesnulého byla naplněna odbornou a pedagogickou činností ve službách našeho nejvyššího a ve střední Evropě nejstaršího technického učiliště (ČVUT).

Narodil se dne 14. 6. 1888 v Holicích. Po přípravných studiích na strojním odboru české techniky a filosofické fakultě Karlovy university, kde dosáhl v roce 1910 učitelské způsobilosti k vyučování matematice a deskriptivní geometrii na vyšším stupni tehdejších středních škol gymnasiálních a reálných, rozhodl se po krátkém působení na první české vyšší reálce v Praze pro dráhu vědeckou a stal se asistentem na vysoké škole technické v roce 1911.

Z počátku se odborně věnoval studiu relací mezi periodami Abelových funkcí a výsledky svých bádání publikoval v Časopise pro pěstování matematiky a fyziky a v Rozpravách II. třídy České akademie věd a umění.

Později obrátil svoji pozornost ke studiu numerických a grafických method početních, které jsou významným nástrojem, umožňujícím aplikaci matematické theorie v inženýrské problematice. Tento směr matematického bádání jej vedl již jako mladého vědce ke spolupráci s universitním profesorem VÁCLAVEM LÁSKOU.

Vědecká rutina a vyzrálost prof. Lásky mu usnadnila již na počátku jeho nového směru odborné činnosti pronikavě vniknout do rozsáhlé oblasti method aplikované matematiky.

Spolupráce s prof. Láskou přinesla české vědě dvě průkopnické knižní publikace. První vyšla v roce 1923 pod názvem *Počet grafický a graficko-mechanický*. V ní se autoři zabývali především základními operacemi grafického počítání, jejich aplikací na řešení úloh z počtu diferenciálního a integrálního, potom nomografií a nejdůležitějšími matematickými přístroji.

V druhé publikaci *Teorie a praxe numerického počítání* z r. 1934 vložili oba autoři základní kapitoly diferenčního počtu a to především metody interpolační pro hledání hodnot funkcí daných tabulkou (o jednom i dvou argumentech) podrobně rozvedli metody numerického derivování a integrování a demonstrovali některé metody numerické integrace diferenciálních rovnic.

V r. 1952, vydal prof. Hruška opět knihu s názvem *Počet grafický a graficko-mechanický*. I když sám označil tuto objemnou monografii grafického počtu jako druhé vydání knihy, kterou původně vydal s dávno zesnulým prof. Láskou, běží o knihu s úplně novou koncepcí, která s původní má společný jenom název a zhruba osnovu. V této knize, která má téměř šestinásobný rozsah proti první publikaci (přes 1000 stran), uložil všechny své zkušenosti, kterých nabyl během své čtyřicetileté učitelské činnosti a uložil v ní všechny

své poznatky, které načerpal z anglosaské a románské literatury, k níž mu byl umožněn přístup znalostí těchto jazyků.

Nejenom v této knize, která je jedním z jeho životních děl, ale v celé řadě pojednání z aplikované matematiky, zanechal doklady o mimořádném ovládnání početní techniky, které je provázáno originálními, důmyslnými počtářskými obraty.

Svůj smysl pro aplikaci matematiky vyjádřil svými pojednáními o pružné řetězovce a v poslední době intenzivní spoluprací s různými výzkumnými ústavy, technickými odborníky v elektrotechnice i odborníky v jiných oborech.

Od r. 1949 se věnoval ve své učitelské činnosti převážně speciálním přednáškám z aplikované matematiky. (Maticovému počtu a jeho užití v elektrotechnice, relaxační metodě a různým speciálním metodám pro numerické řešení diferenciálních rovnic obyčejných i parciálních). Tyto přednášky byly navštěvovány nejvyspělejšími studenty z vyšších ročníků a hlavně pak asistenty a aspiranty. Tato témata jsou většinou v rukopise jeho vědecké pozůstalosti.

Nejenom v přednáškové činnosti, ale i v činnosti publikační byl prof. Hruška člověk pilný, houževnatý a osvědčený. Svě odborné práci byl zcela oddán.

Miloval klidný život, k němuž jej patrně sváděla chronická churavost, která jej provázela od nejmladších let. A tak zdravotní stav i osobní založení byly nepochybně příčinou, že nerozvíjel patrnější veřejnou aktivitu. Přesto v mladších letech se nesažil vyhnout povinnosti, kterou na něm žádala současná situace, aby jako nejzkušenější člen, se stal předsedou Spolku vysokoškolských asistentů a houževnatě prosazoval jejich oprávněné požadavky.

Zanícení pro odbornou práci jej také přivedlo do výboru Jednoty čsl. matematiků a fyziků, kde po dlouhá léta působil a stal se také zakládajícím členem Jednoty.

Za svoji publikační činnost byl jmenován mimořádným členem Královské české společnosti nauk.

Prof. Hruška byl jeden z mála lidí, kteří jasným perspektivním pohledem odhadli možnosti rozvoje výroby velkých počítačích strojů u nás v republice. Přispěl tak mimořádným podílem k existenci státně důležitého vědeckého střediska matematické laboratoře při Československé akademii věd. Jako člen vědecké rady této matematické laboratoře iniciativně podporoval všechny kroky, které vedly k návrhu a ke konstrukci československého samočinného počítačového automatu.

V matematické obci československé bude prof. Hruška zapsán jako velký znatel numerických a grafických metod početních, jejichž byl neúnavným propagátorem a v této disciplíně mu zůstane trvale přisouzeno přední místo.

My, kteří jsme s prof. Hruškou byli v častém osobním styku, rádi dosvědčujeme jeho shovívavý způsob řízení společných věcí, jeho porozumění pro mladší pracovníky, které neomezoval v jejich osobních zájmech, a jeho ochotu poskytnout dobře míněné rady.

Jeho předčasného odchodu želíme upřímně nejenom pro jeho povahové vlastnosti, ale především proto, že v něm náš stát ztrácí odborníka, který měl předpoklady vésti mladší pracovníky, kteří se mohli mnoho naučit z jeho bohatých vědomostí a tím přispěti k rychlejšímu vybudování socialismu v naší vlasti.

Václav Pleskot, Praha.

SEZNAM VĚDECKÝCH PRACÍ PROF. DR. VÁCLAVA HRUŠKY

V Časopise pro pěstování matematiky a fyziky (Praha):

1. Konstrukce bodů vratu vrženého stínu zborcené plochy třetího stupně (1911, roč. 40).
2. O systémech singulárních relací mezi periodami Abelových funkcí tří proměnných (1911, roč. 48).

3. Redukce svazku bilineárních forem a systému relací mezi periodami nedegenerovaných singulárních Abelových funkcí tří proměnných (1922, roč. 51).
4. Poznámky o grafickém počtu (1923, roč. 52).
5. Kritické poznámky o grafickém integrování (1924, roč. 53).
6. Několik elementárních poznámek o numerickém počítání (spolu s dr. J. M. Horákem, 1925, roč. 54).
7. Řešení rovnic iteracemi (1928, roč. 57).
8. Integrál prosté hodnoty polynomu (1931, roč. 60).
9. O interpolaci (ve Zprávách o 2. sjezdu matematiků zemí slovanských 1935, roč. 64).
10. Les formules de quadrature approchée de M. K. Petr (1936, roč. 66).
11. Une note sur les fonctions aux valeurs intermédiaires (1946, roč. 71).
12. Pružná řetězovka (přednáška čsl.-polského kongresu matematiků v Praze, 1949).

V Czechoslovak Mathematical Journal (Praha):

13. Remarque sur la note de M. Jiří Seitz dans le No 4, 1950, p. 137 des „Aktuárské vědy“.

V Rozpravách české Akademie věd a umění, třída II:

1. O relacích mezi periodami degenerovaných Abelových integrálů rodu 3 (1919, roč. 27, čís. 33).
2. O racionálních kořenech polynomu $u^3 - \frac{1}{3}J \cdot u - \frac{1}{27}J$, jenž se vyskytuje v theorii singulárních Abelových funkcí tří proměnných (roč. 28, čís. 15).
3. O nových vzorcích z theorie pfafianů (roč. 30, čís. 3).
4. O elementárních dělitelích alternující bilineární formy (roč. 30, čís. 14).
5. až 7. Tři příspěvky k řešení soustav rovnic iteracemi (roč. 53, čís. 6, 17 a 32, 1943).
8. Pružná řetězovka (roč. 54, čís. 10, 1944).
9. Poznámka o sestrojování spojnicových nomogramů (roč. 54, čís. 21, 1944).

V Bulletin international de l'Academie des Sciences de Bohême:

1. Sur les relations parmi les périodes des intégrales abéliennes dégénérées de genre 3 (roč. 22, 1918).
2. Sur les racines rationnelles du polynome $u^3 - \frac{1}{3}J \cdot u - \frac{1}{27}J$ qui figure dans la theorie des fonctions abéliennes singulieres de trois variables.
3. až 4. Zwei Beiträge zur Lösung von Gleichungssystemen durch das Iterationsverfahren (roč. 53, čís. 17 a 32, 1943).
5. La chaînette elastique (roč. 54, čís. 10, 1944).
6. Une note à la construction des nomogrammes à alignement (roč. 54, čís. 21, 1944).

Ve Věstníku Král. české společnosti nauk v Praze, třída II:

1. Aproximace funkcí mnohočlenu $P_n(x)$ tak, aby $\int_a^b |f(x) - P_n(x)| dx$ byla minimem (roč. 1929, Praha 1930).

V časopise Fysika v technice:

1. Bushův integrál, I, čís. 1, JČMF, Praha 1946.

V Rozpravách Jednoty pro vědy pojistné v Praze:

1. O Sheppardových kvadraturních formulích (čís. 7, 1930).
2. Užití semilogaritmického papíru k posouzení tvaru pozorování (1932, Benešův cyklus IV, 1931).

V Elektrotechnickém obzoru, Praha (spolu s Ing. dr V. Kelbichem):

1. Universální nomogram pro výpočet venkovních elektrických vedení (roč. 25, 1936).
2. Počítač pravítka k určení průhybů venkovních elektrických vedení (roč. 25, 1936).

Publikace neperiodické:

1. Konstrukce omezenými prostředky a geometrické aproximace (Praha 1940, Jednota čes. matematiků a fyziků, čís. 7, sbírky Cesta k vědě, 2. vyd., 1950).
2. Venkovní elektrická vedení počítaná jako pružná řetězovka (v Elektrotechnické knihovně, Praha 1940, Elektrotechnický svaz).
3. Nomogramy s průsvitkou, Praha 1947, Jednota čes. matem. a fyziků.
4. Počet grafický a grafickomechanický (v Knihovně spisů matematických a fyzikálních, čís. 9, stran VII+188, Praha 1923, JČMF), spoluautor *Václav Láska*, profesor Karlovy university.
5. Teorie a praxe numerického počítání (v Knihovně spisů matematických a fyzikálních, čís. 15, stran 495, Praha 1934, JČMF), spoluautor *Václav Láska*, profesor Karlovy university.
6. Počet grafický a grafickomechanický (Přírodovědecké vydavatelství, Praha 1952, 1072 stran). Druhé přepracované a rozšířené vydání — viz 4).
7. Hesla o grafickém a numerickém počtu, o planimetrech v Teyssler-Kotyškově Technickém slovníku naučném.

AKADEMIK ZDENĚK BAŽANT ZEMŘEL

České vysoké učení technické a jeho fakulta inženýrského stavitelství ztratila navždy dne 1. září 1954 svého vynikajícího člena akademika ZDENĚKA BAŽANTA, profesora stavební mechaniky, grafické statiky, nauky o pružnosti a pevnosti, který po dvě období stál v čele Českého vysokého učení technického jako jeho rektor, který po dvě období stál v čele fakulty inženýrského stavitelství jako její děkan a který po údobí padesáti let stál jako význačný vědecký pracovník se světovou úrovní v čele vysokoškolských učitelů, kteří znamenitým způsobem vychovávali technickou inteligenci našemu národu.

Již běh studií Zdeňka Bažanta na vysoké škole naznačoval, že jde o zjev mimořádný, u něhož jsou patrné předpoklady k nejmělejší aspiracím na dráze vědecké. Záliba v matematickém myšlení a hluboký zájem o theoretické disciplíny inženýrské mu dovolily uskutečnit v plné míře všechny aspirace.

Zakončiv studia v roce 1902 získává za dvě léta svoji disertační práci „Staticky určité spojitě nosníky přehradové“ hodnost doktora technických věd. Vynikající vědecká úroveň práce jej doporučuje, aby byl téhož roku povolán za suplenta přednášek nauky o pružnosti a pevnosti a o grafické staticce pro posluchače architektury a strojnictví. Ve svém vědeckém růstu intensivně pokračuje a za další dvě léta se již habilituje na soukromého docenta stavební mechaniky. Ve svých šestadvaceti letech je jako renomovaný vědecký pracovník doporučen profesorem ŠOLÍNEM při jeho odchodu na odpočinek za zástupce na stoličce stavební mechaniky. Po třech letech suplování byl ve svých 29 letech jmenován mimořádným profesorem stavební mechaniky, grafické statiky, nauky o pružnosti a pevnosti a stereotomie.

Úkol, který převzal po vynikajícím pedagogu a tvůrčím badateli Šolínovi, byl nadmíru zodpovědný a náročný. Ale mladý, houževnatý vědecký adept Bažant jej plně chápe a dík svému nadání a povahovým vlastnostem jej znamenitě plní.

Nastoupení po Šolínovi a plnění Šolínova odkazu hodnotí akademik FRANTIŠEK KLOKNER při příležitosti Bažantových sedmdesátin slovy: „Byl-li Šolín tvůrcem a zakladatelem, byl Bažant stavitel a budovatelem stavební mechaniky u nás a hlavou její školy.“

Jako profesor se snažil usnadnit posluchačům studium náročných technických disciplin vydáváním hodnotných příruček. Již v roce 1912 vydává litografie svých přednášek z nauky o pružnosti a pevnosti a tiskem pak publikuje v letech 1918 až 1920 trojdišnou klasičnou učebnici *Stavební mechanika*. Učebnice vychází v několika vydáních a v r. 1950 je doplněna čtvrtým dílem.

Tyto učebnice a jejich podrobné výtahy v Technickém průvodci sloužily nejenom studentům ke zkouškám z této discipliny, ale staly se vyhledávanými příručkami pro projektanty inženýrských děl.

Snaha opatřovat odbornou literaturu celé české veřejnosti jej přivedla do vydavatelského spolku Česká matice technická. Po třicet let stál v jejím čele a tato instituce mu vděčí za veškerou vážnost a úctu, kterou si vydobyla svojí publikační činností.

Účinnost působení akademika Bažanta ve funkci profesora byla založena na dialektickém spojení hlubokých theoretických vědomostí s praktickými znalostmi. Jako projektant, který již na počátku své odborné dráhy byl odměněn za návrh Mánesova mostu, se účastní během svého života četných soutěží, v nichž běží o budování nejjednodušších inženýrských staveb v naší vlasti.

Studijní cesty v cizině a účast na mnoha mezinárodních kongresech přispívají k jeho tvůrčímu obohacení a odrážejí se v jeho učitelské činnosti, kde se snaží o výchovu inženýra se širokým rozhledem.

Osobní vlastnosti, v nichž dominovala poctivost, houževnatost a upřímnost, působily povzbudivě na studenty, kteří s plným porozuměním chápali jeho náročnost na požadavky při zkušebním výkonu.

V osobě akademika Bažanta odchází jeden z galerie význačných učitelů fakulty inženýrského stavitelství, jejichž zásluhou měli absolventi pražské techniky vysokou a mezinárodně uznávanou odbornou úroveň.

Sedmdesátiny prof. Bažanta v roce 1949 byly příležitostí, aby vědecká veřejnost, různé technické obory, i četné veřejné korporace zhodnotily záslužné dílo jubilantovo. Ministerstvo školství vyrozumívá jubilanta, že znovuzrozená republika se neohlíží na věkovou hranici vynikajících pracovníků s pracovním elánem, jaký má Bažant a umožňuje jim, aby nerušeně pokračovali ve své tvůrčí činnosti. Ba naopak vytváří jim hmotné podmínky, aby ještě lépe se mohli věnovat své práci.

Prof. Bažant nadále přednáší na vysoké škole. Nekoná ovšem již základní přednášky, ale vzdělává mladé vědecké kádry, aby jim předával své bohaté osobní zkušenosti a tak je to pouze smrt, která přerušuje jeho plodnou práci a končí život jednoho z nejúspěšnějších vědeckých technických pracovníků, který jako technik se činně účastnil života Jednoty českosl. matematiků a fyziků i života v Matematické obci pražské.

Václav Pleskot, Praha.

PRVNÍ PRACOVNÍ KONFERENCE ČESKOSLOVENSKÝCH MATEMATICKÝCH STATISTIKŮ V PRAZE

Ve dnech 27.—30. června 1954 se konala konference matematických statistiků. Účastnilo se jí na 200 odborníků ze všech krajů republiky. Zastoupeny byly: Matematický ústav ČSAV, který konferenci pořádal, katedra matematické statistiky na matematicko-fyzikální fakultě v Praze, Výzkumný ústav sdělovačské techniky A. S. Popova a jiné výzkumné ústavy ministerstva strojírenství, dále výzkumné ústavy ministerstva zdravotnictví, ministerstva chemického průmyslu a jiných ministerstev. Na konferenci byli přítomni také četní odborníci ze závodů a podniků, kteří používají matematicko-statistických metod ve výrobě, zejména v kontrole jakosti. K úspěchu konference značnou měrou přispěla

zahraníční účast vědců světového jména, prof. B. V. GNĚDĚNKA, řádného člena Ukrajinské akademie věd, prof. H. STEINHAUSE, řádného člena Polské akademie věd a prof. A. RÉNYIHO, člena-korespondenta Maďarské akademie věd a ředitele Ústavu aplikované matematiky v Budapešti. Konferenci pozdravil také indický statistik P. C. MAHALANOBIS z Kalkůty, vedoucí delegace indických vědců, která se na cestě do Moskvy zastavila v Praze.

Účelem konference bylo podat přehled o výsledcích práce v oboru teorie pravděpodobnosti a matematické statistiky a jejich aplikací u nás, zhodnotit tyto výsledky a naznačit směrnice další práce. Konference měla též ukázat zástupcům podniků, výzkumných a vědeckých ústavů rozsáhlé možnosti aplikací matematické statistiky v nejrůznějších oborech.

Po zahájení přednesli *F. Fabián* a *J. Hájek* referát: O některých základních otázkách matematické statistiky.

V průběhu konference byly proslouhny tyto přednášky (jako jednododinové referáty a dvacetiminutová sdělení):

1. *B. V. Gněděnko*: O neparametrických zadačach v matematickej statistike.
2. *A. Rényi*: Über neue axiomatische Begründung der Wahrscheinlichkeitsrechnung.
3. *J. Janko*: Vývojové tendence ve statistické indukci.
4. *J. Beránek*: O statistické teorii turbulence.
5. *J. Pantelopulos*: Quelques résultats de mesure des fluctuations des vitesses et du débit solide sur le Danube.
6. *J. Novák*: O spojitosti množinových funkcí a spojitém rozšíření pravděpodobností.
7. *M. Jiřina*: Regulární podmíněné pravděpodobnosti.
8. *J. Seitz*: Poznámka k spojitě transformaci náhodných veličin.
9. *F. Fabian*: Theorie limitních zákonů.
10. *L. Truksa*: Vztah inverze stochastických procesů k fiduciálním rozložením pravděpodobnosti.
11. *A. Špaček*: O zkušenosti v teorii statistického rozhodování.
12. *J. Nedoma*: Poznámka k McMillanově článku „Základní věty z teorie informací“.
13. *O. Šeřl*: Poznámka k teorii spojitých stacionárních procesů.
14. *A. Kotzig*: Příspěvek k problému hodnocení odhadu pořadí.
15. *A. Žaludová*: O současném stavu aplikací matematické statistiky ve strojírenství.
16. *H. Steinhaus*: Über einige grundsätzliche Fragen der mathematischen Statistik.
17. *M. Vacek*: Statistika ve zdravotnictví.
18. *M. Jostko*: Statistické metody pro hodnocení biologických zkoušek spolu se sdělením *F. Linka*: Odhad významnosti kvantálních odpovědí při rutinních pracích.
19. *M. Špačková*: Aplikace statistických method v biologické kontrole léčiv.
20. *O. Benešová*: Naše zkušenosti z jednoroční spolupráce se statistikem v biologické kontrole léčiv.
21. *V. Trčka*: Praktické zkušenosti s hodnocením LD_{50} různými methodami.
22. *V. Malý*: Logaritmicko-normální rozložení.
23. *Zd. Režný*: Použití maticové formulace vícerozměrného normálního rozložení a teorie normální regrese na některé úlohy analyzy rozptylu.
24. *J. Sedláček*: Theorie jakostního třídění.
25. *V. Klega*: Methody kontroly seřizení automatisovaných operací ve strojírenství.
26. *A. Liška*: Poznámky k zániku větvících se procesů a použití v chemii.
27. *L. Prásek*: Statistická teorie únavy materiálu.
28. *J. Líkeš*: Příspěvek k teorii uspořádaných výběrů z exponenciálního základního souboru.
29. *J. Machek*: Rozdělení průměru r krajních hodnot v uspořádaném výběru.

30. *J. Křepela*: Přejímání partií rozdělených do stejných podskupin.
31. *V. Horálek*: Operační charakteristika přejímky jedním výběrem při několika jakostních znacích.
32. *M. Ultrich*: O odlehlých pozorováních.
33. *V. Rýpar*: Statistická kontrola jakosti výroby chemického průmyslu.
34. *A. Pérez*: „Incertitude, entropie, information.“
35. *J. Prouza*: O některých nových statistických problémech v hromadné výrobě.
36. *M. Knotek*: Aplikace matematické statistiky na hutní výrobu a metalurgické procesy.
37. *B. Pardubský*: Použití matematické statistiky při rozboru výrobních chyb.
38. *A. Robek*: Potravinářská výroba a metody matematické statistiky.
39. *Z. Koutský*: O reléovém stroji pro statistická rozhodování na základě mnohonásobného a sekvenčního výběru.
40. *K. Winkelbauer*: Poznámka k sekvenční analýze.
41. *O. Fischer*: Lineární odhad ve vícenásobné faktorové analýze.
42. *A. Žaludová*: Necentrální test t použitím rozpětí.
43. *J. Hájek*: Vydatnost pořadových testů.

Na konferenci byla přijata *resoluce* tohoto znění: „První pracovní konference československých matematických statistiků, konaná v Praze ve dnech 27. až 30. června 1954, stanoví tyto úkoly a povinnosti:

1. Organiserovat spolupráci našich vědeckých pracovníků v teorii pravděpodobnosti a v matematické statistice s vědeckými pracovníky těchto oborů v SSSR a v lidově demokratických státech. Usilovat o vydávání mezinárodního časopisu, v němž by byly publikovány práce odborníků z SSSR a z lidově demokratických zemí ve jmenovaných oborech.
2. Organiserovat skupinu pracovníků, která se bude systematicky zabývat filosofickými a ideologickými otázkami teorie pravděpodobnosti a matematické statistiky.
3. Utvořit pravidelné studijní kroužky a skupiny s vědeckou náplní z oboru teorie pravděpodobnosti a matematické statistiky.
4. Usilovat o to, aby byla ve větší míře vydávána skripta důležitých partií počtu pravděpodobnosti a matematické statistiky, a to v takovém nákladu, aby byla kryta i poptávka odborníků z praxe. Dále rozšířit a doplnit Tabulky k matematické statistice od prof. Dr. Janko dalšími tabulkami a vydat je knižně.
5. Usilovat o další prohlubování osvědčených matematicko-statistických metod v průmyslové výrobě a ve výzkumu.
6. Usilovat o další rozšíření a prohloubení aplikací matematické statistiky ve zdravotnictví a ve zdravotnickém výzkumu.
7. Navázat spolupráci s odborníky ve výzkumu zemědělském a to jak v oboru výroby živočišné, tak i rostlinné.
8. Zkoumat možnosti užití matematicko-statistických metod v problémech ekonomických.
9. Rozšířit spolupráci matematických statistiků s odborníky ve fyzice, geofyzice, astronomii, meteorologii, klimatologii a hydrologii.
10. Do tří let uspořádat konferenci československých matematických statistiků s mezinárodní účastí. Kromě toho svolávat tematické konference, týkající se zejména vědeckých výsledků v oboru teorie pravděpodobnosti a matematické statistiky, použití matematické statistiky v průmyslové výrobě a v průmyslovém výzkumu, ve zdravotnictví a ve zdravotnickém výzkumu, v zemědělském výzkumu.

11. O průběhu konference uveřejnit zevrubnou zprávu v Časopise pro pěstování matematiky. Dále rozmnožit a poslat zájemcům ty referáty a sdělení, přednesené na konferenci, na základě kterých bude provedena další diskuse.

12. Zvolit komisi odborníků, jejíž členové zajistí plnění jednotlivých bodů resoluce.“

Zevrubná zpráva o přednáškách a referátech bude uveřejněna v příštím čísle časopisu.

Josef Novák, Praha.

VĚDECKÉ ZASEDÁNÍ I. SEKCE ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

(Stručné obsahy jednotlivých matematických přednášek)

Krátká zpráva o vědeckém zasedání skupiny matematiků ve dnech 13. a 14. dubna 1954 byla uveřejněna v 3. čísle tohoto časopisu. Přinášíme nyní stručné výtahy jednotlivých referátů v pořadí, ve kterém byly na tomto zasedání předneseny.

Akademik Eduard Čech: Přímkové kongruence a jejich transformace.

Autor uveřejnil článek v časopise Čechoslovackij matematičeskij žurnal, roč. 2 (1952), str. 176—187, v němž určil všechny obálky dvouparametrové soustavy kolineací v trojrozměrném prostoru a zjistil, že tyto obálky definují obsáhlou třídu transformací přímkových kongruencí. V přednášce byla podána klasifikace těchto transformací a uvedeny nové výsledky. Dále byl rozřešen problém možnosti rozkladu uvažované transformace na soustavu asymptotických transformací přímkových ploch.

Dr Zbyněk Nádeník: O plochách analogických k Bertrandovým křivkám.

Buďtež (A) a (B) dvě reálné plochy v trojrozměrném eukleidovském prostoru a O_a (resp. O_b) ortogonální kongruence křivek na ploše (A) (resp. na ploše (B)). Označme T_a (resp. T_b) trojhran, tvořený v bodě A (resp. B) plochy (A) (resp. (B)) tečnami ke křivkám ortogonálních kongruencí O_a v bodě A (resp. kongruencí O_b v bodě B) a normálou plochy (A) v bodě A (resp. plochy (B) v bodě B). Budiž C jednojednoznačná korespondence mezi body ploch (A) a (B) , při níž normály ploch (A) a (B) v korespondujících bodech A a $B = CA$ nesplývají. Kdy má korespondence C tu vlastnost, že trojhrany T_a a T_b v korespondujících bodech A a $B = CA$ tvoří útvar invariantní vůči dvojici odpovídajících si bodů A a $B = CA$?

Řešení této otázky, která je modifikací jistého problému *E. Čecha*, je představováno právě jen W -plochami, definovanými relací $k_1K + k_2H + 1 = 0$, kde $k_1 = \text{konst.} \neq 0$, $k_2 = \text{konst.}$, $k_1 - k_2^2 \geq 0$ a K resp. H je Gaussova resp. střední křivost plochy (A) . Na ploše (B) platí relace analogická. Ortogonální kongruence O_a na ploše (A) , která není kanálová, jsou pak ty, u jejichž křivek je v každém bodě geodetická křivost lineární kombinací s konstantními koeficienty normální křivosti a geodetické torse.

Akademik Bohumil Bydžovský: Příklad geometrické konfigurace.¹⁾

V říjnovém sešitě „Mathematische Nachrichten“ z r. 1948 popsal *M. Zacharias* konfiguraci $(12_1, 16_3)$ — v dalším konfigurace Z — která se od konfigurací tohoto typu dotud známých liší tím, že obsahuje tři body té vlastnosti, že tři body oddělené od každého z nich leží v přímce. Autor v přednášce uvedl, že body této konfigurace leží na kubické křivce rodu jedna a souvisí úzce s určitou t. zv. konfigurací Hesseovou, že však incidenční tabulka platící pro konfiguraci Z má ještě jedno řešení. Toto řešení je imaginární, body příslušné konfiguraci Z neleží na kubické křivce; je to první známý příklad konfigurace $(12_1, 16_3)$, mající tuto zápornou vlastnost. Veden analogii s touto imaginární konfigurací

sestrojil pak reálnou konfiguraci, která má význačnou vlastnost výše uvedenou u konfigurace Z , neleží na kubické křivce a mimo to neobsahuje žádné přímky konfiguraci cizí jako je tomu u konfigurace Z .

Dr *Miroslav Fiedler*: **O některých výsledcích z geometrie simplexů v E_n .**

Autor uvedl věty o existenci a unicitě simplexu při daných velikostech některých hran nebo vnitřních úhlů, věty o počtu ostrých, pravých a tupých vnitřních úhlů simplexu. Dále se zmínil o reprezentacích uspořádaných m -tic bodů v E_{m-1} jako vektorů lineárního prostoru dimenze $\binom{m}{2}$, o vlastnostech některých m -tic a jejich reprezentací, na př. m -tic přesně v E_r , m -tic přesně v E_r a na $(r-1)$ -kouli, m -tic, jež jsou částí množiny vrcholů nějakého kvádrů a j.

Čl. koresp. *Štefan Schwarz*: **Theorie charakterů komutativních pologrup.**

Nechť $S = \{a, b, c, \dots\}$ je konečná komutativní pologrupa. Komplexní funkce χ , která splňuje vztah $\chi(ab) = \chi(a) \cdot \chi(b)$ pro každé $a, b \in S$, se nazývá charakterem pologrupy. Množina charakterů S^* je pologrupa a je množinovým součtem disjunktních grup $S^* = \Sigma G_v^*$, kde G_v^* jsou grupy isomorfní k jistým t. zv. maximálním grupám z S . Polosvazy idempotentů z S a S^* jsou duálně isomorfní. Násobení prvků z grup G_v^* a G_μ^* se dá proto převést v podstatě na násobení v S ; tím je pomocí struktury S určena struktura S^* . Autor udává konstruktivní metodu k určení S^* . Mezi jistými podmnožinami z S a S^* existují Galoisovy konexe, které umožňují vyslovit obecné věty o pologrupě charakterů podideálů z S .

Výsledky možno zobecnit na jisté typy nekonečných pologrup.

Akademik *Vladimír Kořinek*: **Otázka jednoznačnosti ve větě Jordan-Hölderově a Schreierově.**

Máme-li svaz s konečnými řetězci, v němž platí věta Jordan-Hölderova, pak ve dvou nasycených řetězcích mezi dvěma danými prvky svazu $a > b$ lze kvocienty obou řetězců jen jedním způsobem navzájem přiřadit, požadujeme-li, aby sobě odpovídající kvocienty byly zdola jednoduše podobné. Tento zajímavý fakt našel *Vladimír Kořinek*. Vlastní důvod, proč tomu tak jest, našel *Ludvík Jánoš*. *Václav Vilhelm* ukázal, že stejná věc platí i ve svazech splňujících dolní podmínku prvokvocientů a minimální podmínku (podmínku konečnosti klesajících řetězců). Jde nyní o to nalézt co nejjednodušší důkazy pro tyto skutečnosti. To lze učinit, využijeme-li dobře všech poznatků, které získal *Ludvík Jánoš*.

Akademik *Vojtěch Jarník*: **Lineární diofantické aproximace.**

Budiž θ irracionální reálné číslo, $\frac{p_n}{q_n}$ ($n = 0, 1, \dots$) sblížené zlomky jeho pravidelného řetězce. Číslo $\left| \theta - \frac{p_n}{q_n} \right|$ je téhož řádu jako $\frac{1}{q_n q_{n+1}}$. Budiž $\alpha > 0$; budiž M_α množina těch θ , pro něž platí $q_{n+1} > q_n^{1+\alpha}$ pro nekonečně mnoho n ; budiž N_α množina těch θ , pro něž je $q_{n+1} > q_n^{1+\alpha}$ pro všechna n až na konečný počet. Hausdorffova dimenze množiny M_α je, jak známo, $\dim M_\alpha = \frac{2}{2+\alpha}$. Lze dokázat, že $\dim N_\alpha = \frac{1}{2} \dim M_\alpha = \frac{1}{2+\alpha}$.

Akademik *Josef Novák*: **Obecná konstrukce uspořádaného kontinua.**

Pojem kartézského součinu se dá zobecnit a použít k obecné konstrukci (k) uspořádaného kontinua pomocí intervalů reálných čísel $\langle 0, 1 \rangle$. Konstrukce je obecná v tom smyslu,

že uspořádané kontinuum existuje tehdy a jen tehdy, dá-li se sestrojít konstrukcí (k). Pomocí speciálních typů konstrukce (k) dají se popsat různé vlastnosti kontinuí, jako je separabilita, charaktery bodů, homogenita a j. Obecná konstrukce uspořádaného kontinua má svou zajímavost ve vztahu k Suslinovu problému, jenž se týká charakterisace reálných čísel.

Čl. koresp. *Miroslav Katětov*: **O některých otázkách teorie dimense.**

Obsahem sdělení bylo rozšíření některých vět teorie dimense separabilních prostorů na libovolné metrické (někdy též libovolné normální) prostory. Byly uvedeny m. j. věty o dimensi spojitého obrazu normálního prostoru v Banachově prostoru a věta o libovolně jemném pokrytí metrického prostoru P uzavřenými množinami, jejichž průniky mají předepsanou dimenzi (neprázdný průnik $m + 1$ množin má dimenzi $\leq \dim P - m$).

Dr *Vlastimil Pták*: **O úplných topologických lineárních prostorech.**

Sdělení se týkalo rozšíření Banachovy věty o spojitosti inverzního operátoru na obecné konvexní topologické lineární prostory. S tím souvisí řada otázek týkajících se charakterisace prvků úplného obalu daného konvexního topologického lineárního prostoru, zejména definice úplnosti podané *J. V. Neumannem*.

Prof. *Gheorghe Vrănceanu*: **O částečně projektivních prostorech s afinní konexí.**

Autor ve svém sdělení dokázal, že afinní prostor A_n je eukleidovský projektivní, jestliže v každé jeho nadrovině leží maximální počet ∞^{2n-1} autoparalelních křivek a že afinní prostor A_n je Kaganovým prostorem, jestliže v každé nadrovině jistého systému nadrovin leží též počet autoparalelních křivek. Jestliže prostor A_n je částečně projektivní, ale není prostorem Kaganovým, pak v něm existují nadroviny, v nichž neleží maximální počet autoparalelních křivek, a ukazuje se pak, že určení konexe v tomto případě závisí na jistých diferenciálních rovnicích. Poměrná složitost těchto rovnic snad vysvětluje, že dosud nejsou známy jiné částečně projektivní prostory než prostory Kaganovy.

Dr *Jaroslav Kurzweil*: **O aproximacích v Banachových prostorech.**

V r. 1935 zavedli *Mazur* a *Orlicz* polynomiické operace definované na Banachově prostoru. Analytické operace definované na komplexním Banachově prostoru byly studovány mnohými autory a v nedávné práci *Alexiewicz* a *Orlicz* se zabývali analytickými operacemi v reálných Banachových prostorech.

Lze snadno ukázat, že spojitou operaci definovanou na reálném Banachově prostoru nelze obecně aproximovat stejnoměrně operací polynomiickou a tak vzniká otázka, zda je možné každou spojitou operaci definovanou na reálném Banachově prostoru aproximovat stejnoměrně operací analytickou. Touto otázkou se zabýval autor a našel jednak postačující podmínku pro Banachův prostor, aby bylo možné každou spojitou operaci definovanou na tomto prostoru aproximovat stejnoměrně operací analytickou, jednak uvedl řadu Banachových prostorů, ve kterých taková aproximace obecně není možná.

Dr *Jan Mařík*: **Dvojezměrné nevlastní integrály.**

To, co je dosud známo o integrálu ve dvou a více dimensích, nepřekračuje v podstatě rámec Lebesgueovy teorie. Vyšetřujeme-li obecnější integrály, narážíme již při poměrně jednoduchých otázkách na obtíže (na př. při otázce integrovatelnosti součinu $f(x, y) \cdot P(x, y)$, kde f je integrovatelná a P je polynom, resp. součinu $f(x) \cdot g(y)$, kde f a g mají jednorozměrný integrál; nebo při otázce o rozšíření věty o integraci per partes na případ dvou rozměrů; nebo při otázce integrovatelnosti funkce $g(x, y) = \int_a^x f(x, y) dx$, kde f je integrovatelná). V přednášce se zabýval autor částečným řešením některých podobných problémů.

Čl. koresp. *Otakar Borůvka*: **Theorie dispersí a jejich aplikace.**

Referát obsahoval některé výsledky o dispersích z autorova pojednání „О колеблющихся интегралах дифференциальных линейных уравнений 2-ого порядка“ (Чех. мат. ж., т. 3 (78)). Autor dále uvedl aplikace theorie dispersí, které se týkají řešení okrajových problémů 2. řádu, rozšíření Floquetovy metody k určení fundamentálního systému integrálů na diferenciální rovnice tvaru $y'' = Q(x, y)$, a poukázal na pokrok v theorii diferenciálních lineárních rovnic 4. řádu v souvislosti se zmíněnou teorií.

Dr *Ivo Babuška*: **Řešení napjatosti přehrady na pružném podloží.**

Ve svém referátu se zmínil autor nejprve o řešení rovinné napjatosti v tělese trojúhelníkového tvaru. Tento problém je ekvivalentní s úlohou biharmonické funkce u splňující jisté podmínky na hranici. Úloha je řešena numericky aproximativně rozvojem funkce u podle orthogonálních harmonických funkcí. Při tom se využívá některých vlastností komplexního vyjádření biharmonické funkce (*Muschelishvili*). Autor dokázal konvergenci procesu. Přímými metodami variačního počtu určil napětí na základové spáře přehradního profilu a poloroviny (profil a polorovina mají různé elastické vlastnosti). Nakonec uvedl numericky propočítaný konkrétní případ.

Prof. dr *Vladimír Knichal*: **Odhad chyby při Graeffe-Fiferově metodě.**

Graeffe-Fiferova metoda řešení algebraických rovnic tvaru

$$x^n + a_1x^{n-1} + \dots + a_n = 0 \quad (1)$$

spočívá v tom, že se vypočtou vhodné mocniny $\beta_i = \alpha_i^r$, $\gamma_i = \alpha_i^s$ (r, s celé kladné) kořenů α_i rovnice (1) s dostatečnou přesností, a je-li r, s nesoudělné, určí se α_i vztahem $\alpha_i = \beta_i^k \gamma_i^l$, kde k, l jsou celá čísla vyhovující rovnici $kr + ls = 1$. Ve svém referátu promluvil autor o potížích, které při aplikaci této metody vznikají, naznačil, jak lze tyto potíže odstranit a uvedl odhad počtu účelných kroků k dosažení žádané přesnosti výpočtu.

Doc. dr *Antonín Svoboda*: **Kod československého samočinného počítače.**

Kod je předpis, podle kterého jsou v samočinných počítačích zobrazena čísla a instrukce. Ve svém referátu autor vyzvedl některé výhodné vlastnosti kodu československého samočinného počítače (SAPO). Čísla jsou kodována semilogaritmičticky (je užito pohyblivé řádové čárky) a instrukce jsou pětiadresové. Pohyblivá řádová čárka umožňuje výpočet na ne-proměnný počet platných číslic s nejmenší možnou ztrátou relativní přesnosti výsledku. Současně zjednodušuje přípravu instrukční sítě. Pětiadresová instrukce zmenšuje podstatně počet instrukcí, potřebných k řešení daného problému. Tím je odstraněna nutnost pomocných strojů na kodování a je dosaženo úspory místa v magnetické paměti stroje. Současně se zkrátí úhrnná doba řešení celého problému.

Doc. dr *Antonín Svoboda*: **Princip československého samočinného počítače.**

Československý samočinný počítač SAPO sestává z bubnové magnetické paměti, ze tří nezávislých reléových operačních jednotek, z řadiče (ovládacích obvodů) a z doplňkových zařízení. V paměti stroje jsou vedle číselných informací uloženy všechny informace o postupu výpočtu. Předpis postupu výpočtu nazýváme instrukční sít. Je to vysoce zhuštěný operační plán, podle kterého se instrukce vybírají a vytvářejí. Operační jednotka provádí podle jednotlivých instrukcí jednak operace s čísly, jednak operace na instrukcích. Tím může vytvářet nové instrukce nebo staré plánovitě měnit. Instrukční sít sestává proto z poměrně malého počtu instrukcí, takže magnetická paměť pojme instrukční sít i velmi složitých problémů.

SAPO je první samočinný počítač, který má tři nezávislé operační jednotky a může trojitým provedením téhož výpočtu chybu ve výpočtu zaviněnou nahodilou poruchou stroje nejen odhalit, ale i opravit..

Josef Novák, Praha
(ve spolupráci s autory).

STUDIJNÍ ZÁJEZD PROF. VL. KNICHALA DO MAĎARSKA

Ve dnech 21. května až 2. června 1954 navštívil prof. dr. VLADIMÍR KNICHAL, ředitel Matematického ústavu Československé akademie věd, v rámci vědecko-technické spolupráce, Maďarsko. Byl vyslán Československou akademií věd, aby studoval organizaci práce v maďarském ústavě aplikované matematiky, zejména spolupráci s jinými ústavu a technickou praxí, dále, aby studoval problematiku řešenou maďarským ústavem a ve srovnání s problematikou našeho ústavu zkoumal možnosti spolupráce a konečně, aby získal informace o způsobu a výši vysokoškolské přípravy vědeckého dorostu v matematice a dalším školení aspirantů, zejména pro úkoly ústavu a pro úkoly technické praxe.

Za svého pobytu v Maďarsku navštívil prof. Knichal oddělení numerických a grafických metod početních, oddělení diferenciálních rovnic a oddělení elektrotechnické v ústavě aplikované matematiky, dále matematické ústavu universit v Budapešti a v Szegedu, matematické ústavu obou technických universit v Budapešti a přednášel v Bolyaiově matematické společnosti na thema: Berechnung der Verzerrung bei frequenzmodulierten Wellen.

Na schůzkách s předními vědeckými pracovníky získal velmi cenné informace o řešení konkrétních problémů technické praxe, o řešení theoretických problémů s nimi souvisejících a informace o otázkách doposud neřešených. Mezi oběma stranami byly vyměněny cenné zkušenosti důležité jak pro zlepšení organizace práce, tak pro řešení konkrétních problémů. Na obou stranách bylo ovšem konstatováno, že jedna taková poměrně krátká návštěva nestačí k vážnější spolupráci. Za účelem intenzivní spolupráce bylo by nutné umožnit častější a pravidelnější osobní styk mezi vědeckými pracovníky obou ústavů. Přesto však, že ráz této první návštěvy byl spíše informativní, znamenala zejména pro oddělení technické matematiky v Matematickém ústavě Československé akademie věd velký přínos.

Podrobnější informace o studijním pobytu v Maďarsku podal prof. Knichal v referátu předneseném dne 14. června 1954 ve schůzi matematické obce pražské.

Vl. Knichal, Praha.

MATEMATICKO-FYZIKÁLNY ČASOPIS SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED

Tohto roku vychádza štvrtý ročník Matematicko-fyzikálneho časopisu vydávaného Slovenskou akadémiou vied v Bratislave.

V prvom a druhom čísle tretieho ročníka sú nasledovné články z matematiky a fyziky: *Schwarz Št.*, Maximálne ideály a štruktúra pologrúp. — *Vyčichlo F.*, O některých projektivních invariantech plochy. — *Veselý V.* a *Petržálka V.*, Ladička s nulovým teplotním koeficientem frekvence. — Tretie a štvrté číslo tretieho ročníka má články: *Ivan J.*, O direktnom súčine pologrúp. — *Budějický J.*, Vlny na drátě s dielektrickým obalem.

Prvé číslo štvrtého ročníka má články: *Ilkovič D.*, Jednoduché kinematické zdôvodnenie Maxwellovho posuvného prúdu. — *Úlehla I.*, K theorii rovnic pro částice s jediným spinem $\frac{3}{2}$ a s jedinou vlastní hmotou. — *Greguš M.*, Aplikácia disperzií na okrajový problém druhého rádu. — *Medek V.*, O obryse vypuklých ploch.

Ladislav Mišik, Bratislava.

Redakce: Matematický ústav Československé akademie věd Praha II, Žitná 25, tel. 241193. — Administrace: Nakladatelství Československé akademie věd, Praha II, Vodičkova 40, telefon 2462-41. — Vychází čtvrtletně. — Roční předplatné Kčs 48,—, cena jednotlivého sešitu Kčs 12,—. Novinové výplatné povoleno Okrskovým poštovním úřadem Praha 022: j. zn. 309-38-Ře-52. — Dohledací poštovní úřad Praha 022. — Tisknou a expedují Pražské tiskárny n. p., provozovna 05 (Prometheus), Praha VIII, Tř. Rudé armády 171. — Vyšlo 30. XII. 1954.
D 07979